

[తృతీయోఽధ్యాయః ॥ వ. 1-35]

(33)

ఏతాయామేతి పంచదశర్చస్యసూక్తస్యాంగిరసో హిరణ్యస్తాప ఇంద్ర స్త్రిష్టుమ్ ।

ఏతాయామోప గ్రవ్యన్త ఇన్ద్ర-ఘస్మాకం సు ప్రమతిం వావృధాతి ।
 అనామ్పణః కువిదాద్యస్య రాయో గవ్రాం కేతం పరమావర్ణతే నః ॥ 1
 ఉపేదహం ధన్వదామప్రతీతం జుష్టాం న శ్చేనో వస్తతిం పతామి ।
 ఇన్ద్రం నమస్యస్తుప్రమేభీర్రై-ర్యః స్తోతృభ్యో హవ్యో అస్తి యామన్ ॥ 2
 ని సర్వసేన ఇముధీఽ రసక్త సమర్యో గా అజతి యస్య వష్టి ।
 చోఘ్నాయమాణ ఇన్ద్ర భూరి వ్రామం మా ప్రణీర్భూర్నస్మదధిప్రవృద్ధ ॥ 3
 వద్ధీర్హి దస్యం ద్దనినం ఘనేనఽ ఏకశ్చరన్నుపశాకేభీరిన్ద్ర ।
 ధనోరధి విఘ్నణకై వ్యాయ-న్నయజ్వానః సన్వకాః ప్రేతిమీయుః ॥ 4
 పరాచిచ్ఛిర్షా వవృజుస్త ఇన్ద్రాఽ ఽయజ్వానో యజ్స్యభిః స్పర్ధమానాః ।
 ప్ర యద్దివో హరివః స్థాతరుగ్ర నిరవ్రతాఽ అధమో రోదస్యోః ॥ 5 [1]
 అయుయుత్సన్నవద్యస్య సేనా-మయాతయస్త క్షితయో నవగ్వాః ।
 వృషాయుధో న వధ్రయో నిరష్టాః ప్రవద్ధిరిన్ద్రాచ్ఛితయన్త ఆయన్ ॥ 6
 త్వమేతాన్సుదతో జక్షతశ్చా-యోధయో రజస ఇన్ద్ర వ్రారే ।
 అవాదహో దివ ఆ దస్యముచ్చా ప్ర సున్వతః స్తువతః శంసమావః ॥ 7
 చక్రాణాసః పరీణహం పృథివ్యా హిరణ్యేన ముణినా శుమ్భమానాః ।
 న హిన్వానాసస్తితిరుస్త ఇన్ద్రం పరి స్పశో అదధాత్సార్యేణ ॥ 8

- పరి॑ యది॑న్ద్ర రో॑దసీ॑ ఉభే॑ అ॒బుభో॑జీ॒ర్మహీ॑నా వి॒శ్వతః॑ సీమ్ ।
 అ॒మన్య॑మానాః అ॒భి మన్య॑మానై-ర్ని॒ర్భహ్మ॑భీ॒రధ॑మో ద॒స్యమి॑న్ద్ర ॥ 9
- న యే॑ ది॒వః పృ॑థి॒వ్యా అన్త॑మాపు-ర్న మా॒యాభీ॑ర్ధ॒వదాం॑ ప॒ర్యభూ॑వన్ ।
 యు॒జం వజ్రం॑ వృ॒షభశ్చ॑క్ర ఇ॒న్ద్రో ని॒ర్జ్ఞోతి॑షా త॒మస్తో॑ గా అ॒దుక్షత్ ॥ 10 [2]
- అను॑ స్వ॒ధామ॑క్ష॒రన్నాపో॑ అ॒స్యా-ఽవ॑ర్ధత మ॒ధ్య ఆ నా॑వ్యానామ్ ।
 స॒ద్ధ్రీచీ॑నే॒న మస॑సా తమి॒న్ద్ర ఓజి॑షే॒న హస్మ॑నాహ॒స్తభి॑ దూ॒న్ ॥ 11
- న్యావి॑ధ్యది॒లీలి॑శస్య దృ॒హ్యో వి శ్ర॑ణి॒ణమ॑భిన॒చ్చుష్ణ॑మి॒న్ద్రః ।
 యా॒వత్తరో॑ మ॒ఘవ॑-న్యా॒వదో॑జో వజ్రే॑ణ శ॒త్రుమ॑వధీః పృ॒తన్య॑మ్ ॥ 12
- అ॒భి సి॒ధో అ॑జిగాదస్య శ॒త్రూ-న్వి తి॑గ్మే॒న వృ॑ష॒భేణా పురో॑ ఽభేత్ ।
 సం వజ్రే॑ణా॒స్పృజ॑ద్వ॒త్రమి॑న్ద్రః ప్ర స్వాం॑ మ॒తిమ॑తి॒రచ్చాశ॑దాసః ॥ 13
- ఆవః॑ కు॒త్యమి॑న్ద్ర య॒స్మిన్చా॑క-న్రా॒వో యు॑ధ్య॒న్తం వృ॑ష॒భం దశ॑ద్యుమ్ ।
 శ॒ఫచ్యు॑తో రేణు॒ర్నక్ష॑త్ర ద్యా-ము॒చ్ఛ్యేత్రే॑యో సృ॒షాహ్యో॑య తస్థా ॥ 14
- ఆవః॑ శ॒మం వృ॑ష॒భం తు॑గ్ర్యాసు క్షే॒త్రజే॑షే మ॒ఘవ॑ఞ్చి॒త్త్రం గామ్ ।
 జ్యోత్సి॑దత్ర తస్థి॒వాంసో॑ అ॒క్ర-ఇ॒త్రాతూ॑యతామధ॒రా వేద॑నాకః ॥ 15 [3]

(34)

త్రిశ్చి॑దితి ద్వాదశ॒ర్చస్య॑సూక్తస్యాం॒గిరసో॑ హి॒రణ్య॑స్మాపో॒ఽశ్వినౌ॑ జగతీ॒ నవ॑మ్యంత్యే త్రి॒ష్టుభౌ॑ ।

- త్రిశ్చి॑న్నో అ॒ద్యా భ॑వతం నవేదసా వి॒భుర్వాం॑ యామ ఉ॒త రాతి॑రశ్వినా ।
 యు॒వోర్ధి యు॑న్తం హి॒మ్యేవ॑ వాస॒సో ఽభ్యా॑యంసే॒న్యా భ॑వతం మనీ॒షిభిః॑ ॥ 1
- త్రయః॑ ప॒వయో॑ మ॒ధువా॑హనే రథే సోమ॑స్య వే॒నామ॑ను వి॒శ్వ ఇ॑ద్విదుః ।
 త్రయః॑ స్కం॒భాసః॑ స్క॒భితా॑స ఆ॒రభే॑ త్తి॒ర్న క్తం॑ యా॒థస్త్రి॑ర్వశ్వినా ది॒వా ॥ 2

- సమానే[॑] అహన్[॑]నిర[॑]వద్య[॑]గోహ[॑]నా త్రి[॑]రద్య[॑] యజ్ఞం మధు[॑]నా మిమి[॑]క్షతమ్ ।
 త్రి[॑]ర్వాజ[॑]వతీ[॑]రిషో[॑] అశ్వినా[॑] యువం దోషా[॑] అస్మ[॑]భ్యముష[॑]సశ్చ పిన్వ[॑]తమ్ ॥ 3
- త్రి[॑]ర్వర్తి[॑]ర్యాతం త్రి[॑]రను[॑]వ్రతే జనే త్రిః[॑] సుప్రా[॑]వ్యే త్రే[॑]ధేవ శిక్ష[॑]తమ్ ।
 త్రి[॑]ర్నై[॑]స్త్వం వహ[॑]తమశ్వినా[॑] యువం త్రిః[॑] పుక్షో[॑] అస్మే[॑] అక్ష[॑]రేవ పిన్వ[॑]తమ్ ॥ 4
- త్రి[॑]ర్నై[॑] రయిం వహ[॑]తమశ్వినా[॑] యువం త్రి[॑]ర్దై[॑]వతా[॑]తా త్రి[॑]రు[॑]తావ[॑]తం ధి[॑]యః ।
 త్రిః[॑] సౌ[॑]భగ[॑]త్వం త్రి[॑]రు[॑]త శ్ర[॑]వాంసి న-స్త్రి[॑]ష్టం వాం సూ[॑]రే దు[॑]హితా[॑] రు[॑]హద్ర[॑]థమ్ ॥ 5
- త్రి[॑]ర్నై[॑] అశ్వినా[॑] ది[॑]వ్యాని[॑] భే[॑]షజా త్రిః[॑] పార్థి[॑]వాని[॑] త్రి[॑]రు[॑] దత్త[॑]మధ్యః ।
 ఓ[॑]మాసం శం[॑]యో[॑]ర్మమ[॑]కాయ సూ[॑]నవే త్రి[॑]ధా[॑]తు శర్మ[॑] వహ[॑]తం శు[॑]భస్వ[॑]తీ ॥ 6 [4]
- త్రి[॑]ర్నై[॑] అశ్వినా[॑] యజ్ఞ[॑]తా ది[॑]వే[॑]ది[॑]వే పరి[॑] త్రి[॑]ధా[॑]తు పృ[॑]థి[॑]వీ[॑]మశా[॑]య[॑]తమ్ ।
 త్రి[॑]స్రో నా[॑]స[॑]త్యా ర[॑]ధ్యా వ[॑]రా[॑]వ[॑]త ఆ[॑]త్మే[॑]వ వా[॑]తః స్వ[॑]స[॑]రా[॑]ణి గ[॑]చ్ఛ[॑]తమ్ ॥ 7
- త్రి[॑]శ్వినా[॑] సి[॑]న్ధు[॑]భిః ప్ర[॑]ప్త[॑]మా[॑]తృ[॑]భి-స్త్రి[॑]య ఆ[॑]హా[॑]వా[॑]స్త్రే[॑]ధా హా[॑]వి[॑]ష్టు[॑]తమ్ ।
 త్రి[॑]స్రః పృ[॑]థి[॑]వీ[॑]రు[॑]పరి ప్ర[॑]వా ది[॑]వో నా[॑]కం ర[॑]క్షే[॑]ధే ద్యు[॑]భి[॑]ర[॑]క్తు[॑]భి[॑]ర్హితమ్ ॥ 8
- క్వ[॑]ర్ త్రి[॑] చ[॑]క్రా త్రి[॑]వృ[॑]తో ర[॑]థ[॑]స్య క్వ[॑]ర్ త్ర[॑]యో వ[॑]స్థు[॑]రో యే స[॑]నీ[॑]ళాః ।
 క్ష[॑]దా యో[॑]గో వా[॑]జి[॑]నో రా[॑]స[॑]భ[॑]స్య యే[॑]న య[॑]జ్ఞం నా[॑]స[॑]తో[॑]ప[॑]యా[॑]థః ॥ 9
- ఆ నా[॑]స[॑]త్యా గ[॑]చ్ఛ[॑]తం హూ[॑]య[॑]తే హా[॑]వి-ర్మ[॑]ధ్యః పి[॑]బ[॑]తం మ[॑]ధు[॑]పే[॑]భి[॑]రా[॑]స[॑]భిః ।
 యు[॑]వో[॑]ర్హి పూ[॑]ర్వం స[॑]వి[॑]తో[॑]ష[॑]స్రో ర[॑]థ-మృ[॑]తాయ చి[॑]త్రం ప్లు[॑]త[॑]వ[॑]స్త[॑]మి[॑]ష్య[॑]తి ॥ 10
- ఆ నా[॑]స[॑]త్యా త్రి[॑]భి[॑]రే[॑]కా[॑]ద్ర[॑]శై[॑]రి[॑]హ దే[॑]వే[॑]భి[॑]ర్యా[॑]తం మ[॑]ధు[॑]పే[॑]య[॑]మ[॑]శ్వినా[॑] ।
 ప్రా[॑]య[॑]స్తా[॑]రి[॑]ష్టం నీ[॑] ర[॑]పా[॑]ంసి మృ[॑]క్ష[॑]తం సే[॑]ధ[॑]తం ద్వే[॑]షో[॑] భ[॑]వ[॑]తం స[॑]చా[॑]భు[॑]వా ॥ 11
- ఆ నో[॑] అశ్వినా[॑] త్రి[॑]వృ[॑]తా ర[॑]థే[॑]నా ఽ[॑]ర్వా[॑]ఞ్చం ర[॑]యిం వ[॑]హ[॑]తం సు[॑]వీ[॑]రమ్ ।
 శృ[॑]ణ్వ[॑]స్తా[॑] వా[॑]మ[॑]వ[॑]సే జో[॑]హ[॑]వీ[॑]మి వృ[॑]ధే చ నో[॑] భ[॑]వ[॑]తం వా[॑]జ[॑]సా[॑]తౌ ॥ 12[5]

(35)

హ్వయామీత్యేకాదశర్చస్యసూక్తస్యాంగిరసో హిరణ్యస్థూపః సవితా త్రిష్టుప్ ।

ఆద్యాయాశ్చతుర్షుపాదేషుక్రమేణాగ్నిమిత్రావరుణరాత్రిసవితారోదేవతాః ఆద్యానవమ్యోజగత్యౌ ।

హ్వయామ్యుగ్నిం ప్రథమం స్వస్వయే హ్వయామి మిత్రావరుణావిహోవసే ।

హ్వయామి రాత్రీం జగతో నివేశనీం హ్వయామి దేవం సవితారముతయే ॥ 1

ఆ కృష్ణేన రజసా వర్తమానో నివేశయన్నమృతం మర్త్యం చ ।

హిరణ్యయేన సవితా రథేనా-౨౨ దేవో యాతి భువనాని పశ్యన్ ॥ 2

యాతి దేవః ప్రవతా యాత్యుద్వతా యాతి శుభ్రాభ్యాం యజతో హరిభ్యామ్ ।

ఆ దేవో యాతి సవితా పరావతో ౨౩ విశ్వా దురితా బాధమానః ॥ 3

అభీవృతం కృశన్వైర్విశ్వరాపం హిరణ్యశమ్యం యజతో బ్రుహన్తమ్ ।

ఆస్తాద్రథం సవితా చిత్రభానుః కృష్ణా రజాంసి తవిషీం దధానః ॥ 4

వి జనాఞ్శ్వావాః శితిపాదో అఖ్య-న్రథం హిరణ్య ప్రఉగ్రం వహన్తః ।

శశ్వద్విశః సవితురైవ్యస్యో-పస్థే విశ్వా భువనాని తస్థుః ॥ 5

త్రిసో ద్యావః సవితుర్ద్వా ఉపస్థా ఏకా యమస్య భువనే విర్రాషాట్ ।

ఆణిం న రథ్యమమృతాధి తస్థు-రిహ బ్రవీతు య ఉ తచ్చికేతత్ ॥ 6 [6]

వి సుప్తర్థో అన్తరిక్షాణ్యఖ్య-ధభీరవేషా అసురః సునీధః ।

క్వేత్రిదానీం సూర్యః కశ్చికేత కతమాం ద్యాం రశ్మిరస్యా తతాన ॥ 7

అష్టా వ్యఖ్యత్కృకుభః పృథివ్యా-స్త్రీ ధన్వ యోజనా సప్త సిన్ధాన్ ।

హిరణ్యాక్షః సవితా దేవ ఆగా-ద్దద్రత్నా దాశుషే వార్యాణి ॥ 8

హిరణ్యపాణిః సవితా విచర్షణి-రుభే ద్యావాపృథివీ అన్తరీయతే ।

అపామీవాం బాధతే వేతి సూర్య-మభి కృష్ణేన రజసా ద్యామృణోతి ॥ 9

హిరణ్యహస్తో అసురః సునీధః సుమృతీకః స్వహా యాత్వర్వాజ్ ।
 అప్రసేధన్రక్షసో యాతుధానా-నస్థాద్దేవః ప్రతిదోషం గృణానః ॥ 10
 యే తే పన్థాః సవితః పూర్వాసో ఽరేణవః సుకృతా అన్తరిక్షే ।
 తేభిర్నో అద్య పథిభిః సుగేభీ రక్షా చ నో అధి చ బ్రూహి దేవ ॥ 11[7]

(36) [అష్టమోఽనువాకః ॥ సూ. 36-43]

ప్రవోయహ్వామితి వింశత్యుచస్య సూక్తస్య ఘోరః కాణ్వోగ్నిః ఊర్ధ్వఊషుణఇతి ద్వయోరూపః ప్రగాఢః
 (అయుజోబృహత్యః యుజఃసతోబృహత్య ఇత్యర్థః)

ప్ర వో యహ్వాం పురూణాం విశాం దేవయతీనామ్ ।
 అగ్నిం నూక్తేభిర్వచోభిరీమహే యం సీమిదన్య ఈళతే ॥ 1
 జనాసో అగ్నిం దధిరే సప్తకోవృధం హావిష్మన్తో విధేమ తే ।
 స త్వం నో అద్య సుమనా ఇహోవితా భవా వాజేషు సన్త్య ॥ 2
 ప్ర త్వా దూతం వృణీమహే హోతారం విశ్వవేదసమ్ ।
 మహస్టే సతో వి చరన్త్యర్చయో దివి స్పృశన్తి భానవః ॥ 3
 దేవాస్తస్త్వా వరుణో మిత్రో అర్త్యమా సం దూతం ప్రత్నమిన్ధతే ।
 విశ్వం సో అగ్నే జయతి త్వయా ధనం యస్మే దదాశ మర్త్యః ॥ 4
 మున్దో హోతా గృహపతి-రగ్నే దూతో విశామసి ।
 త్వే విశ్వా సం గతాని వ్రతా ధ్రువా యాని దేవా అకృణ్వత ॥ 5 [8]
 త్వే ఇదగ్నే సుభగే యవిష్ట్య విశ్వమా హూయతే హావిః ।
 స త్వం నో అద్య సుమనా ఉతాపరం యక్షి దేవాస్తువీర్యా ॥ 6

- తం ఘృమితా నమస్విన్ ఉప స్వరాజమాసతే ।
హోత్రాభిరగ్నిం మనుషః సమిన్ధతే తిత్తిర్వాంసో అతి సిధః ॥ 7
- ఘ్నన్తో వృత్రమతర్రనోదసీ అప ఉరు క్షయాయ చక్రిరే ।
భువత్కణ్వే వృషా ద్యుమ్నూహతః క్రన్దదశ్వో గవిష్టిషు ॥ 8
- సం సీదస్వ మహాఽ అసి శోచస్వ దేవవీతమః ।
వి ధూమమగ్నే అరుషం మియేధ్య స్తుజ ప్రశస్త దర్భతమ్ ॥ 9
- యం త్వా దేవాసో మనవే దధురిహ యజిష్ఠం హవ్యవాహన ।
యం కణ్వో మేధ్యాతిధిర్ధనస్పృతం యం వృషా యముపస్తుతః ॥ 10[9]
- యమగ్నిం మేధ్యాతిథిః కణ్వ క్షధ ఋతాదధి ।
తస్య ప్రేషో దీదియుస్తమిమా ఋచ-స్తమగ్నిం వర్ధయామసి ॥ 11
- రాయస్సూర్ధిస్వధావోఽస్తి హి తే ఽగ్నేదేవేష్వాప్యమ్ ।
త్వం వాజస్య శ్రుత్యస్య రాజసి స నో మృళ మహాఽ అసి ॥ 12
- క్షిర్ష క్షి షు ణ క్షితయే తిష్ఠా దేవో స సవితా ।
క్షిర్షో వాజస్య సనితా యద్రక్షిభిర్వాఘద్భిర్విహ్వాయామహే ॥ 13
- క్షిర్షో నః ప్రాహ్యంహసో ని కేతునా విశ్వం సమత్రిణం దహ ।
కృధీ న క్షిర్షాఞ్చరథాయ జీవసే విదా దేవేషు నో దువః ॥ 14
- ప్రాహి నో అగ్నే రక్షసః ప్రాహి ధూరేరరాష్టః ।
ప్రాహి రీషత ఉత వా జిఘాంసతో బృహద్భావో యవిష్ట ॥ 15[10]
- ఘనేవ విష్వగ్వి జహ్యరాష్ట-స్తపర్షమ్బు యో అస్మద్రుక్ ।
యో మర్త్యః శిశీతే అత్యక్తుభి-ర్మా నః స రిపురీశత ॥ 16

అగ్నిర్వౌషే సువీర్య-మగ్నిః కణ్వాయ సౌభగమ్ ।	
అగ్నిః ప్రావన్తిత్రోత మేధ్యాతిథి-మగ్నిః సాతా ఉపస్తుతమ్ ॥	17
అగ్నినా తుర్వశం యదుం పరావత ఉగ్రాదేవం హవామహే ।	
అగ్నిర్తుయన్నవవాస్వం బృహద్రథం తుర్వీతిం దస్యవే సహః ॥	18
ని త్వామగ్నే మనుర్దధే జ్యోతిర్జనాయ శశ్వతే ।	
దీదేథ కణ్వ ఋతజాత ఉక్తితో యం నమస్యన్తి కృష్ణయః ॥	19
త్వేషాసో అగ్నే రమవనో అర్చయో భీమాసో న ప్రతీతయే ।	
రక్షస్వివః సదమిద్యాతుమావతో విశ్వం సమత్రిణం దహ ॥	20[11]

(37)

క్రీకంవ ఇతి పంచదశర్చస్యసూక్తస్య ఘౌరఃకాణ్వో మరుతో గాయత్రీ ।

క్రీకం వః శర్ధో మారుత-మన్రర్వాణం రధేశుభమ్ । కణ్వో అభి ప్ర గాయత ॥	1
యే పృషతీభిర్తృష్టిభిః సాకం వాశీభిర్జణ్ణిభిః । అజాయన్త స్వభానవః ॥	2
ఇహేవ శృణ్వ ఏషాం కశా హస్తేషు యద్వదాన్ । ని యామజ్జిత్రమృజ్జతే ॥	3
ప్ర వః శర్ధాయ ఘృష్వయే త్వేషద్యుమ్నాయ శుష్మిణే । దేవత్రం బ్రహ్మ గాయత ॥ 4	
ప్ర శంసా గోష్వఘ్నం క్రీకం యచ్ఛర్ధో మారుతమ్ । జషేభ రసస్య వావృధే ॥	5[12]
కో వో వర్షిష్ట ఆ సరో దివశ్చ గృశ్చ ధాతయః । యత్ప్రీమన్తం న ధాన్తుథ ॥	6
ని వో యామాయ మానుషో ద్రధ ఉగ్రాయ మన్యవే । జిహీత పర్వతో గిరిః ॥	7
యేషామజ్యేషు పృథివీ జుజుర్వా ఇవ విశ్వతిః । భియా యామేషు రేజతే ॥	8
స్థిరం హి జానమేషాం వయో మాతుర్నిరేతవే । యత్ప్రీమను ద్వితా శవః ॥	9
ఉదు త్యే నూనవో గిరః కావ్యో అజ్యేష్వత్సత । వాశ్రా అభిజ్ఞా యాతవే ॥	10[13]

త్యం చి॒ద్వా దీ॒ర్ఘం పు॒థుం మి॒హో న॒పాత॑మ॒మృధ్ర॑మ్ । ప్ర చ్యా॒వయ॑న్తి యా॒మభిః॑ ॥11
 మరు॑తో యద్ధ॒ వో బలం॑ జనా॒ అచు॑చ్యవీతన । గి॒రీ ర॑చుచ్యవీతన ॥ 12
 యద్ధ॒ యాన్తి॑ మరు॒తః సం హా॑ బ్రువతే ॒ధ్వన్నా॑ । శృ॒ణోతి॑ కశ్చి॒దేషా॑మ్ ॥ 13
 ప్ర యా॒త శీ॒భమా॑శుభిః సన్తి॑ కణ్యే॒షు వో దు॑వః । తత్రో॒ షు మా॑దయా॒యై ॥ 14
 అస్తి॑ హి ష్మా మదాయ॒ వః స్యు॑సి ష్మా వ్రయమే॒షామ్ । వి॒శ్వం చి॒దాయు॑ర్జీవసే॑ ॥ 15[14]

(38)

కథనూనమితి పంచదశర్చస్యసూక్తస్య ఘోరఃకాణో మరుతో గాయత్రీ ।

కద్ధ॑ నూనం క॒ధప్రి॑యః పితా పు॒త్రం న హస్త॑యోః । దధి॑ధ్యే వృ॒క్తబర్హి॑షః ॥ 1
 క్వ॑ నూనం కద్ధో॒ అర్థం॑ గన్తా॒ దివో॑ న పృ॒థివ్యాః । క్వ॑ వో గా॒వో న ర॑ణ్యన్తి ॥ 2
 క్వ॑ వః సు॒మ్నా న॒వ్యాంసి॑ మరు॒తః క్వ॑ సువి॒తా । క్వో॒3 వి॒శ్వావి॑ సౌభ॒గా ॥ 3
 యద్రూ॑యం పృ॒శ్నిమా॑తరో॒ మర్తా॑సః స్యా॒తన॑ । స్తో॒తా వో అ॒మృతః॑ స్యాత్ ॥ 4
 మా వో పు॒గో న య॑వసే॒ జరి॑తా భూద॒జోష్యః॑ । ప్రథా॑ యమ॒స్య గ్రాదు॑ప ॥ 5 [15]
 మో షు॒ ణః పరా॑పరా నిర్మ॒తిర్దుర్హ॑ణావధీత్ । ప్రదీ॑ష్ట తృ॒ష్ణయా॑ నహ ॥ 6
 సత్యం॑ త్వేషా అమ॒వన్తో॑ ధన్వ॒జ్ఞోదా॑ రు॒ద్రియా॑సః । మిహాం॑ కృ॒ణ్యన్త్యవౌతా॑మ్ ॥ 7
 వాశే॑ప విద్యు॒న్మిమా॑తి వ్రతం॑ న మాతా సిష॒క్తి । యదే॑షాం వృ॒ష్టిర॑సర్జి ॥ 8
 ది॒వా చి॒త్రమః॑ కృ॒ణ్యన్తి॑ ప్ర॒ర్జన్యే॑నోద॒వాహే॑న । యత్పృ॒థివీం॑ ప్పు॒న్దన్తి॑ ॥ 9
 అధ॑ స్వనా॒వృరు॑తాం వి॒శ్వమా॑ సద్రు॒ పార్థి॑వమ్ । అరే॑జన్త ప్ర మా॒సుషాః॑ ॥ 10 [16]
 మరు॑తో వీ॒కు వ్రాణి॑భి-శ్చి॒త్రా రోధ॑స్వతీ॒రను॑ । యాతే॑మఖి॒ద్రయా॑మభిః ॥ 11
 స్థి॒రా వః సన్తు॑ నేమయో రథా॒ అశ్వా॑స ఏషామ్ । సుసం॑స్కృతా అభీ॒శవః॑ ॥ 12

అచ్ఛా వదా తనా గిరా జరా యై బ్రహ్మణస్పతిమ్ । అగ్నిం మిత్రం న దర్శతమ్ ॥ 13

మిమీహి శ్లోకమాస్యే పర్ణస్య ఇవ తతనః । గాయ గాయత్రముక్తమ్ ॥ 14

వస్త్వ మారుతం గణం త్వేషం పస్తస్యమర్కిణమ్ । అస్మే వృద్ధా అసన్నిహ ॥ 15 [17]

(39)

ప్రయదిత్థేతిదశర్చస్యసూక్తస్య ఘౌరఃకాణోమరుతోబార్హతప్రగాధః

(అయుజో బృహత్యఃయుజః సతోబృహత్యః) ।

ప్ర యద్రిత్యా పరావతః శోచిర్న మానమస్యథ ।

కస్య క్రత్వా మరుతః కస్య వర్షసా కం యాథ కం హ ధూతయః ॥ 1

స్థిరా వః స్తన్వాయుధా పరాణుదే వీకూ ఉత ప్రతిష్కభే ।

యుష్మాకమస్తు తవిషీ పనీయస్తీ మా మర్త్యస్య మాయినః ॥ 2

పరా హా యత్ స్థిరం హాథ నరో వర్తయథా గురు ।

వి యాథన వనినః పృథివ్యా వ్యాశాః పర్వతానామ్ ॥ 3

స్తహి వః శత్రుర్వివిదే అద్ది ద్యవి న భూమ్యాం రిశాదసః ।

యుష్మాకమస్తు తవిషీ తనా యుజా రుద్రాస్తో నూ చిద్రాధ్యషే ॥ 4

ప్ర వేపయన్తి పర్వతా-న్వి విచ్ఛన్తి వస్తస్పతీన్ ।

ప్రో ఆరత మరుతో దుర్మదా ఇవ దేవాసః సర్వయా వైశా ॥ 5 [18]

ఉప్రో రథేషు పృషతీరయుగ్వం ప్రష్టిర్వహతి రోహితః ।

ఆ వో యామాయ పృథివీ చిద్రో-దబీభయన్త మానుషాః ॥ 6

ఆ వో మక్షా తనాయ కం రుద్రా అవో వృణీమహే ।

గన్తా నూనం నో ఽవస్సా యథా పురే-త్థా కణ్ణాయ బిభ్యషే ॥ 7

యుష్మేషీతో మరుతో మర్త్యేషిత ఆ యో నో అభ్య్ ఈషతే ।	
వి తం యుయోత శవసా వ్యోజసా వి యుష్మాకాభిరూతిభిః ॥	8
అసామి హి ప్రయజ్యవః కణ్వం దద ప్రచేతసః ।	
అసామిభిర్మరుత ఆ న ఊతిభి-ర్గస్తా వృష్టిం న విద్యుతః ॥	9
అసామ్యోజో బిభృథా సుదానవో ఽసామి ధూతయః శవః ।	
ఋషిద్విషే మరుతః పరిమన్యవ ఇమం న సృజత ద్విషమ్ ॥	10 [19]

(40)

ఉత్తిష్ఠేత్యష్టర్షస్యసూక్తస్య ఘోరః కాణ్వో బ్రహ్మణస్పతిః ప్రగాఢః

(అయుజో బృహత్యః యుజః సతోబృహత్యః) ।

ఉత్తిష్ఠ బ్రహ్మణస్పతే దేవయన్తస్వేమహే ।	
ఉవ ప్ర యన్తు మరుతః సుదానవ ఇన్ద్ర ప్రాశూర్భవా సచా ॥	1
త్వామిద్ధి సహసస్పత్ర మర్త్య ఉపబ్రూతే ధనే హితే ।	
సువీర్యం మరుత ఆ స్వశ్వ్యం దధీత యో వ ఆచకే ॥	2
ప్రైతు బ్రహ్మణస్పతిః ప్ర దేవ్యేతు సూన్యతా ।	
అచ్చా వీరం నర్యం ప్రక్షిరాధసం దేవా యజ్ఞం నయన్తు నః ॥	3
యో వాఘతే దదాతి సూనరం వసు స ధత్తే అక్షితి శ్రవః ।	
తస్మా ఇళాం సువీరామా యజామహే సుప్ర తూర్తిమనేహసమ్ ॥	4
ప్ర నూనం బ్రహ్మణస్పతి-ర్మన్తం వదతుక్త్యమ్ ।	
యస్మిన్నిన్దో వరుణో మిత్రో అర్హమా దేవా ఓకాంసి చక్రిరే ॥	5 [20]

- తమి॑ ద్వోచే॑మా వి॒దధే॑షు శ॒ంభువ॑ం మ॒న్త్రం దే॑వా అ॒నేహ॑సమ్ ।
 ఇ॒మాం చ॑ వా॒చం ప్ర॑తిహ॒ర్యథా॑ న॒రో వి॑శ్వే॒ద్వామా॑ వో అ॒శ్నవత్ ॥ 6
- కో దే॒వయ॑స్త॒మశ్న॑వ-జ్జ॒నం కో వృ॑క్త బ॒ర్హిష॑మ్ ।
 ప్రప్ర॑ దా॒శ్వాన్స్తా॑భి॒రస్థితా॑-ఽ॒న్తర్వా॑వత్ క్ష॒యం దధే॑ ॥ 7
- ఉప॑ క్ష॒త్రం పృ॑జ్జే॒త హ॑న్తి రాజ॒భి-ర్భయే॑ చి॒తుక్షి॑తిం దధే॑ ।
 నా॒స్య వ॑ర్తా న త॒రుతా॑ మహా॒ధనే॑ నా॒ర్భే అ॒స్తి వ॒జ్రిణః॑ ॥ 8 [21]

(41)

యం॑ర॒క్షస్తీ॑తి నవ॒ర్చస్య॑సూ॒క్తస్య॑ ఘో॒రః కా॑ణ్యః ఆ॒ద్యానాం॑ తి॒స్సణా॑మం॒త్యానాం॑
 తి॒స్సణాం॑ చ వరు॒ణమి॑త్రా॒ర్యమ॑ణ స్తృ॒తీయా॑ది తి॒స్సణా॑మాది॒త్యా గా॑యత్రీ ।

- యం ర॒క్షన్తి॑ ప్ర॒చేత॑సో వరు॒ణో మి॑త్రో అ॒ర్తమా॑ । నూ చి॒త్స ద॑భ్యతే జ॒నః ॥ 1
- యం బా॒హుతే॑వ పి॒ప్రతి॑ పా॒న్తి మ॒ర్త్యం రి॑షః । అరి॒ష్టః స॒ర్వ ఏ॑ధతే ॥ 2
- వి దు॒ర్గా వి ద్వి॑షః పు॒రో ఘ్ను॑న్తి రా॒జాన॑ ఏ॒షామ్ । నయ॑న్తి దు॒రితా॑ తి॒రః ॥ 3
- సు॒గః ప॒న్థా అ॒న్యక్ష॑ర ఆది॒త్యాస॑ ఋ॒తం య॑తే । నా॒త్రావ॑ఖాదో అ॒స్తి వః । 4
- యం య॒జ్ఞం నయ॑థా న॒ర ఆది॑త్యా ఋ॒జునా॑ ప్రథా । ప్ర వః స దీ॒తయే॑ నశత్ ॥ 5 [22]
- స ర॒త్నం మ॒ర్త్యో వసు॑ వి॒శ్వం తో॑కము॒త త్మనా॑ । అ॒చ్ఛా గ॑చ్ఛత్యస్తృ॒తః ॥ 6
- క॒థా రా॑ధామ సఖా॒యః స్తోమం॑ మి॒త్రస్యా॑ర్చ్య॒ష్టః । మహి॑ పు॒రో వరు॑ణస్య ॥ 7
- మా వో ఘ్ను॑న్తం మా శప॑న్తం ప్ర॒తి వోచే॑ దే॒వయ॑స్తమ్ । సు॒మ్రైరి॒ద్వ్య ఆ వి॑వాసే ॥ 8
- చ॒తుర॑శ్చి॒ద్ధద॑మానా-ద్భి॒భీయా॑దా ని॒ధాతోః॑ । న దు॒ర్తుక్తా॑య స్పృ॒హయేత్ ॥ 9 [23]

(42)

సంపూషన్నితి దశర్చస్య సూక్తస్య ఘోరఃకాణ్యః పూషా గాయత్రీ ।

- సం పూషన్నధ్వనస్తిర వ్యంహో విముచో నపాత్ । సక్ష్వా దేవ ప్ర ణస్తురః ॥ 1
- యో నః పూషన్తఘో వృకో ద్దుఃశేవ ఆదిదేశతి । అప స్మ తం ప్రథో జహి ॥ 2
- అప త్యం పరిప్థినం ముషీవాణం హురశ్చితమ్ । దూరమధి స్రుతేరజ ॥ 3
- త్వం తస్య ద్వయావినో ఽఘశంసస్య కస్య చిత్ । ప్రదాభి తిష్ఠ తపుషిమ్ ॥ 4
- ఆ తత్తే దస్ర మస్తుమః పూషన్నవో వృణీమహే । యేన పితౄనచోదయః ॥ 5 [24]
- అధా నో విశ్వసౌభగ హిరణ్యవాశీమత్తమ । ధనాని సుషణా కృధి ॥ 6
- అతి నః సశ్చతో నయ సుగా నః సుపథా కృణు । పూషన్నిహ క్రతుం విదః ॥ 7
- అభి సూయవసం నయ న నవజ్ఞారో అధ్వనే । పూషన్నిహ క్రతుం విదః ॥ 8
- శగ్ధి పూర్ధి ప్ర యంసి చ శిశీహి ప్రాస్తుదరమ్ । పూషన్నిహ క్రతుం విదః ॥ 9
- న పూషణం మేధామసి సూక్తైరభి గృణీమసి । వసూని ద్రస్మమీమహే ॥ 10 [25]

(43)

కద్రుద్రాయేతి నవర్చస్యసూక్తస్య ఘోరఃకాణ్యో రుద్రస్పృతీయాయా మిత్రావరుణౌ చ సప్తమ్యాది తృచస్య
సోమో గాయత్ర్యన్త్యానుష్ఠప్ ।

- కద్రుద్రాయ ప్రచేతసే మీహ్యుష్ఠమాయ తవ్యసే । వోచేమ శంతమం వృదే ॥ 1
- యథా నో అదితిః కర-త్పశ్వే సృభ్యో యథా గవే । యథా తోకాయ రుద్రియమ్ ॥ 2
- యథా నో మిత్రో వరుణో యథా రుద్రశ్చికేతతి । యథా విశ్వే స్రజోషసః ॥ 3
- గ్రాధపతిం మేధపతిం రుద్రం జలాషభేషజమ్ । తచ్చంయోః సుమ్నమీమహే ॥ 4
- యః శుక్ర ఇవ సూర్యో హిరణ్యమివ రోచతే । శ్రేష్ఠో దేవానాం వసుః ॥ 5 [26]

శం॑ సః క॒రత్య॑ర్వతే॒ సు॒గం మే॑షాయ॒ మే॒ష్యే॑ । నృ॒భ్యో నారి॑భ్యో గవే॑ ॥ 6
 ఆ॒స్మే సో॑మ శ్రి॒యమ॑ది ని ధే॑హి శత॑స్య నృ॒ణామ్ । మహి॑ శ్రవ॑స్తువి॒న్తృష్ణమ్ ॥ 7
 మా॑ సః సోమప॑రిబాధో మా॒రాతయో॑ జుహుర॑న్త । ఆ న॑ ఇ॒న్దో వాజే॑ భజ ॥ 8
 యా॑స్తే ప్ర॒జా ఆమృ॑తస్య ప॒రస్మిన్ ధా॑మన్నత॑స్య ।
 మూ॒ర్ధా నాభా॑ సోమ వేన ఆ॒భూష॑న్తీః సోమ వేదః ॥ 9 [27]

(44) [నవమో ౭ నువాకః ॥ సూ. 44-50]

అగ్నేవివస్వదితి చతుర్దశర్చస్యసూక్తస్య కాణ్వః ప్రస్కణ్వో ౭గ్నిరాద్యేఅశ్వషశ్చ ప్రగాఢః
 (అయుజో బృహత్యః యుజః సతోబృహత్యః) ।

అగ్నే॑ వి॒వస్వ॑దు॒షస॑-శ్చి॒త్రం రాధో॑ అమ॒ర్త్య ।
 ఆ ద్రా॑శుషే॒ జాత॑వేదో వహో త్వ-మ॒ద్యా దే॒వా ఉ॑ప్తర్బుధః ॥ 1
 జుష్టో॑ హి ద్రూతో అసి॑ హవ్య॒వాహనో॑ ౭గ్నే॑ ర॒థీర॑ధ్వరాణామ్ ।
 ప్ర॒జూర॑స్విభ్యాముషసా॑ సువీ॒ర్య-మ॒స్మే ధే॑హి శ్రవో॑ బృహత్ ॥ 2
 అ॒ద్యా ద్రూ॑తం వృణీమ॒హే వసు॑మగ్నిం పు॒రుప్రి॑యమ్ ।
 ద్రూమ॑కే॒తుం భా॑బుజీ॒కం వృ॑ష్టిషు య॒జ్ఞానా॑మధ్వ॒రశ్రియమ్ ॥ 3
 శ్రే॒ష్ఠం య॑విష్టమ॒తిథి॑ం స్వా॒హూతం జుష్టం జనా॑య ద్రాశుషే॑ ।
 దే॒వా అ॒చ్ఛా యా॑తవే జాత॑వేదస - మగ్ని॑మీ॒శే వృ॑ష్టిషు ॥ 4
 స్తవి॑ష్యామి త్వామ॒హం వి॑శ్వస్యామృత భో॒జన ।
 అగ్నే॑ త్రాతార॑మృతం మియే॒ధ్య య॑జిష్టం హవ్య॒వాహన ॥ 5 [28]
 సుశం॑సో బోధి గృ॒ణతే॑ య॒విష్ట్య మ॑ధుజి॒వ్వాః స్వా॑హూతః ।
 ప్ర॒స్కణ్వ॑స్య ప్ర॒తిర॑న్నాయు॒ర్జీవ॑సే నమ॒స్యా దై॒వ్యం జన॑మ్ ॥ 6

- హోతారం॑ విశ్వవే॑దసం॑ సం హి త్వా విశ॑ ఇన్దతే॑ ।
 స ఆ వ॑హ పురుహూత॑ ప్రచే॑తసో ౭గ్నే దే॑వాః ఇహ ద్ర॑వత్ ॥ 7
- నవి॑తార॑ముష॑స॒మశ్వి॒నా భగ॑-మగ్నిం॑ వృష్టి॑తు క్షపః॑ ।
 కణ్వా॑సస్త్యా॒ సుత॑సోమా॒స ఇన్ద॑తే హ॒వ్యవా॑హం స్వ॒ధ్వర॑ ॥ 8
- పతి॑ర్హ్యధ్వా॒రాణా-మగ్నే॑ దూ॒తో విశా॑మసి ।
 ఉ॒త్ప॒ర్బుధ్ధ ఆ వ॑హ సోమ॑పీతయే దే॒వాః అద్య॑ స్వ॒ర్పశః॑ ॥ 9
- అగ్నే॑ పూ॒ర్వా అనూ॑షసో విభా॒వసో దీదే॑ధ విశ్వ॑దర్శతః ।
 అసి గ్రా॑మే॒ష్వవి॒తా పు॒రోహి॑తో ౭ సీ య॑జ్ఞే॒షు మాను॑షః ॥ 10 [29]
- ని త్వా॑ య॒జ్ఞస్య॑ సాధ॑న-మగ్నే॑ హోతార॑మృత్వి॒జమ్ ।
 మను॑ష్వద్దే॒వ ధీ॒మహి॑ ప్రచే॑తసం జీ॒రం దూ॒తమ॑మర్త్యమ్ ॥ 11
- యద్దే॒వానాం॑ మి॒త్రమ॑హః పు॒రోహి॑తో ౭స్త॒రో యా॑సి దూ॒త్యమ్ ।
 సిన్ధో॑రి॒వ ప్ర॑స్వ॒నితా॑స ఊ॒ర్మయో ౭గ్నే॑ ర్భ్రా॒జన్తే అర్చ॑యః ॥ 12
- శ్రు॒ధి శ్రు॑త్కర్ణ॒ వహ్ని॑భి-రే॒వైరగ్నే॑ ప్రయా॑వభిః ।
 ఆ సీ॑దన్తు బి॒ర్హిషీ॑ మిత్రో అ॒ర్త్యమా ప్రా॑త్ర్యా॒వాణో అధ్వ॑రమ్ ॥ 13
- శృ॒ణ్వన్తు॑ స్తో॒మం మ॑రుతః సుదా॑సవో ౭గ్ని॒జిహ్వో బు॑తావృధః ।
 పి॒బతు॑ సోమం వరు॑ణో ధృ॒తప్ర॑తో ౭శ్వి॒భ్యాము॑షసా॒ నజాః॑ ॥ 14 [30]

(45)

త్వమగ్నే॑వసూనితి దశర్శస్య॑సూక్తస్య కాణ్వః ప్రస్మ॑ణో॒గ్ని రన్తా॒యాదే॒వా శ్చాను॑ష్టుప్ ।

- త్వమ॑గ్నే॒ వసూ॑ రిహ రు॒ద్రాః ఆది॑త్యాః ఉత ।
 యజా॑ స్వ॒ధ్వరం॑ జనం మను॑జాతం ఘృ॒తప్ర॑షమ్ ॥ 1

శ్రుష్టివానో హి దాశుషే దేవా అగ్నే విచేతసః । తానోహిదశ్య గిర్వణ-స్తయస్త్రింశతమా వహ ॥	2
ప్రియమేధవదత్రివ-జ్ఞాతవేదో విరూప్రవత్ । అక్షిరస్వన్మహివ్రత ప్రస్మణ్యస్య శ్రుద్ధీ హవమ్ ॥	3
మహికేరవ ఊతయే ప్రియమేధా అహూషత । రాజస్తమధ్వరాణా-మగ్నిం శుక్రేణ శోచిషా ॥	4
ఘృతాహవన సన్త్యే-మా ఉ ఘ శ్రుద్ధీ గిరః । యాభిః కణ్యస్య సూనవో హవన్తే ౭వసే త్వా ॥	5 [31]
త్వాం చిత్రశ్రవస్తమ హవన్తే విక్షు జన్తవః । శోచిష్కేశం పురుప్రియా-౭గ్నే హవ్యాయ వోహ్వావే ॥	6
ని త్వా హోతారమృత్విజం దధిరే వసువిత్తమమ్ । శ్రుత్కర్ణం సప్రథస్తమం విప్రా అగ్నే దివిష్టిసు ॥	7
ఆ త్వా విప్రా అచుచ్యవః సుతసోమా అభి ప్రయః । బృహద్భావిభ్రతో హవి-రగ్నే మర్తాయ దాశుషే ॥	8
ప్రాతర్యాష్టః సహస్కృత సోమపేయాయ సన్త్య । ఇహోద్య దైవ్యం జనం బర్హిరా సాదయా వసో ॥	9
అర్వాఙ్చం దైవ్యం జన-మగ్నే యక్ష్య సహూతిభిః । అయం సోమః సుదానవ-స్తం పాత త్రిరో అహ్వామ్ ॥	10 [32]

(46)

ఏషోఉషేతి పంచదశర్చస్యసూక్తస్య కాణ్యః ప్రస్మణ్వోశ్వినౌ గాయత్రీ ।

- ఏషో ఉషా అపూర్వ్యా వ్యుచ్ఛతి ప్రియా దివః । స్తుషే వామశ్వినా బ్రహ్మత్ ॥ 1
- యా ద్రస్రా సిన్ధుమాతరా మనోతరా రయీణామ్ । ద్రియా దేవా వసువిదా ॥ 2
- వచ్యన్తే వాం కకుహా సో జూర్ణాయామధి విష్టపి । యద్వాం రథో విభిష్టతాత్ ॥ 3
- హవిషో జూరో అపాం పిపర్తి పపురిర్నరా । పితా కుటస్య చర్షణిః ॥ 4
- అద్రారో వాం మతీనాం నాసత్యా మతవచసా । ప్రాతం సోమస్య ధృష్టుయా ॥ 5 [33]
- యా వ్రః పీపరదశ్వినా జ్యోతిష్మతీ తమస్తిరః । తామస్మే రాసాథా మిషమ్ ॥ 6
- ఆ నో నావా మతీనాం యాతం ప్రారాయ గన్తవే । యుజ్జాథామశ్వినా రథమ్ ॥ 7
- అరిత్రం వాం దివస్పృథు తీర్థే సిన్ధునాం రథః । ద్రియా యుయుజ్ర ఇన్దవః ॥ 8
- ద్రివస్మణ్వాస్త ఇన్దవో వసు సిన్ధునాం ప్రదే । స్వం వప్రిం కుహా ధిత్సథః ॥ 9
- అభూదు భా ఉ అంశవే హిరణ్యం ప్రతి సూర్యః । వ్యఖ్యజ్జిహ్వయాసితః ॥ 10 [34]
- అభూదు ప్రారమేతవే పన్థా ఋతస్య సాధుయా । అదర్శి వి స్రుతిర్దివః ॥ 11
- తత్తద్దిద్రశ్వినోరవో జరితా ప్రతి భూషతి । మదే సోమస్య పిప్రతోః ॥ 12
- వాప్రసానా వివస్వతి సోమస్య పీత్యా గిరా । మునుష్వచ్ఛంభూ ఆ గతమ్ ॥ 13
- యువోరుషో అను శ్రియం పరిజ్మనోరుపాచరత్ । ఋతా వనథో అక్తుభిః ॥ 14
- ఉభా పిబతమశ్వినో-భా వ్రః శర్మ యచ్ఛతమ్ । అవిద్రియాభిరూతిభిః ॥ 15 [35]
- ॥ ఇతి ప్రథమోఽష్టకే తృతీయోఽధ్యాయః ॥
- ॥ ప్రథమాష్టకే సూక్తసంఖ్యా 121 ఋచః 1370 ॥
- ॥ తృతీయాధ్యాయే వర్గాః 35 సూక్తాని 14 ఋచః 173 ॥

[చతుర్థోఽధ్యాయః ॥ వ.1-29]

(47)

అయం వామితి దశర్చస్యసూక్తస్య కాణ్వః ప్రస్మణోఽశ్వినౌ ప్రగాఢః

(అయుజో బృహత్యో యుజః సతోబృహత్యః) ।

- అయం వాం మధుమత్తమః సుతః సోమ ఋతావృధా ।
 తమశ్వినా పిబతం తిరోఅహ్వాం ధత్తం రత్నాని దాశుషే ॥ 1
- త్రివస్తరేణ త్రివృతా సుపేశనా రథేనా యాతమశ్వినా ।
 కణ్వసో వాం బ్రహ్మ కృణ్వన్త్యధ్వరే తేషాం సు శృణుతం హవమ్ ॥ 2
- అశ్వినా మధుమత్తమం ప్రాతం సోమమృతావృధా ।
 అథాద్య దస్రా వసు బిభ్రతా రథే దాశ్వాంస్తముప గచ్ఛతమ్ ॥ 3
- త్రివధస్థే బర్హిషీ విశ్వవేదనా మధ్వా యజ్ఞం మిమిక్షతమ్ ।
 కణ్వసో వాం సుతసోమా అభిద్యవో యువాం హవన్తే అశ్వినా ॥ 4
- యాభిః కణ్వమభిష్టిభిః ప్రావతం యువమశ్వినా ।
 తాభిః ష్వన్మా అవతం శుభస్పతీ ప్రాతం సోమమృతావృధా ॥ 5 [1]
- సుదాసే దస్రా వసు బిభ్రతా రథే పృక్షో వహతమశ్వినా ।
 రయిం సముద్రాదుత వా దివస్పర్త్య-స్మే ధత్తం పురుస్సుహమ్ ॥ 6
- యన్నాసత్యా పరావతి యద్వా స్థో అధి తుర్వశే ।
 అతో రథేన సువృతా న ఆ గతం సాకం సూర్యస్య రశ్మిభిః ॥ 7
- అర్వాఞ్చా వాం సప్తయోఽధ్వరశ్రియో వహన్తు సవనేదుప ।
 ఇషం పృఞ్చాస్తా సుకృతే సుదానవ ఆ బర్హిః సీదతం నరా ॥ 8

తే॑న॒ నా॒స॒త్యా॑ గ॒తం॑ ర॒థే॑న॒ సూ॒ర్య॑త్వచా ।
 యే॑న॒ శ॒శ్వ॑ద్రూ॒హాధు॑ర్దాశు॒షే వ॒స్తు మ॒ధ్వః॑ సో॒మస్య॑ ప్రి॒తయే॑ ॥ 9
 ఉ॒క్తేభి॑ర్త॒ర్వాగ॑వ॒సే పు॒రూవ॑సూ॒ అ॒ర్కైశ్చ॑ ని హ్వ॒యామా॑హే ।
 శ॒శ్వత్క॑న్వ్వా॒నాం స॑ద॒సి ప్రి॒యే హి క॒ం సో॒మం ప్ర॑పథు॒రశ్వినా॑ ॥ 10 [2]

(48)

సహవామేనేతి షోకశర్చస్యసూక్తస్య కాణ్యః ప్రస్కణ్య ఉషాః ప్రగాఢః
 (అయుజో బృహత్యో యుజః సతోబృహత్యః) ।

స॒హ వా॑మే॒న న ఉ॑షో వ్యు॒చ్ఛా దు॑హితర్దివః ।
 స॒హ ద్మ్య॑మ్నే॒న బృ॒హతా॑ వి॒భావ॑రి రాయా దే॒వి దా॑స్వతీ ॥ 1
 అ॒శ్వావ॑తీ॒ర్గోమ॑తీ॒ర్విశ్వ॑సువి॒ద్ధో భూ॑రి చ్యవ॒న్త వ॑స్త్వే ।
 ఉ॒దీర॑య ప్రతి॒ మా సూ॑న్యతా ఉ॒త్త-శ్చోద్ర॑ రాధో ము॒ఖోనామ్ ॥ 2
 ఉ॒వాసో॑షా ఉ॒చ్ఛాచ్ఛ॑ ను దే॒వీ జీ॑రా రథా॒నామ్ ।
 యే అ॒స్యా ఆ॒చర॑ణే॒షు ద॒ధిరే॑ స॒ముద్రే॑ న శ్ర॒వస్య॑వః ॥ 3
 ఉ॒షో యే తే॑ ప్ర యా॒మేషు॑ యు॒జ్జతే॑ మ॒నో దా॑నాయ॒ సూ॒రయః॑ ।
 అ॒త్రాహా॑ తత్క॒ణ్య ఏ॒షాం క॑ణ్యత॒మో నా॑మ గృ॒ణాతి॑ నృ॒ణామ్ ॥ 4
 ఆ పూ॒ యో షే॑వ సూ॒నర్మ్య-షా॑ యాతి ప్రభు॒జ్జతీ॑ ।
 జ॒రయ॑న్తీ వృ॒జనం॑ ప్ర॒ద్వదీ॑యత ఉ॒త్పా॑తయతి ప్రక్షి॒ణః ॥ 5 [3]
 వి యా స్తృ॒జతి॑ స॒మన్తం॑ వ్య॒ర్ధినః॑ ప్ర॒దం న వే॑త్యోద॒తీ ।
 వ॒యో నకి॑ష్టే ప॒ప్తివాంస॑ ఆసతే వ్యు॒ష్టా వా॑జినీవతి ॥ 6

- ఏషాయుక్త పరావతః సూర్యస్యోదయనాదధి ।
 శతం రథేభిః సుభగోషా ఇయం వి యాత్యభి మాసుషాన్ ॥ 7
- విశ్వమస్యా నానామ చక్షసే జగ-జ్యోతిష్పుణోతి సూనరీ ।
 అప్ ద్వేషో ముఘోనీ దుహితా దివ ఉషా ఉచ్చదప్ సిధః ॥ 8
- ఉప్ ఆ భాహి భానునా చన్ద్రేణ దుహితర్దివః ।
 ఆవహస్తీ భూర్యస్మభ్యం సౌభగం వ్యుచ్ఛస్తీ దివిష్టిమ ॥ 9
- విశ్వస్య హి ప్రాణన్తం జీవన్తం త్వే వి యదుచ్ఛసి సూనరి ।
 సా నో రథేన బృహతా విభావరి శ్రుధి చిత్రామఘే హవమ్ ॥ 10 [4]
- ఉషో వాజం హి వన్స్య యశ్చిత్రో మానుషే జనే ।
 తేనా వహ సుకృతో అధ్వరా ఉప్ యే త్వా గృణన్తి వహ్నయః ॥ 11
- విశ్వాన్దేవా ఉ వహ సోమపీతయే నన్తరిక్షాదుప్స్వమ్ ।
 సాస్మాసు ధా గోమదశ్వావదుక్ష్వర్-ముషో వాజం సువీర్యమ్ ॥ 12
- యస్యా రుశన్తో అర్చయః ప్రతి భద్రా అదృక్షత ।
 సా నో రయిం విశ్వవారం సుపేశన-ముషా దదాతు సుగ్మ్యమ్ ॥ 13
- యే చిద్ధి త్వామృషయః పూర్వ ఉతయే జుహూరే నవసే మహి ।
 సా వః స్తోమా ఉభి గృణీహి రాక్షసో-షః శుక్రేణ శోచిషా ॥ 14
- ఉషో యదద్య భానునా వి ద్వారావృణవో దివః ।
 ప్ర నో యచ్ఛతాదప్తకం పృథు చ్చర్దిః ప్ర దేవి గోమతీరిషః ॥ 15
- సం నో రాయా బృహతా విశ్వపేశసా మిమిక్ష్వా సమిళాభిరా ।
 సం ద్యుమ్నేన విశ్వతురోషో మహి సం వాజైర్వాజినీవతి ॥ 16 [5]

(49)

ఉషోభద్రేభిరితి చతుర్వచస్యసూక్తస్య కాణ్వప్రస్మణ్య ఉషా అనుష్టుప్ ।

ఉషో॑ భద్రే॑భి॒రా గ॑హి ది॒వశ్చి॑ద్రో॒చనా॑దధి ।	
వహ॑న్వ॒రుణ॑ప్స॒వ ఉప॑ త్వా సోమి॑నో గృ॒హమ్ ॥	1
సుపే॑శ॒సం సుఖం॑ ర॒థం య॑మ॒ధ్యస్థా॑ ఉ॒త్తస్వ॑మ్ ।	
తేనా॑ సు॒శ్రవ॑సం జ॒నం ప్రా॒వౌద్య॑ దు॒హిత॑ర్దివః ॥	2
వయ॑శ్చి॒తే ప॑త॒త్రిణో॑ ద్వి॒పచ్చ॑తు॒ష్పద॑ర్జుని ।	
ఉషః॑ ప్రా॒రన్న॑తూ॒ రను॑ ది॒వో అ॒న్వేభ్య॑స్ప॒రి ॥	3
వ్యుచ్చ॑న్తి హి ర॒శ్శిభి॑-ర్వి॒శ్వమా॑భాసి రో॒చన॑మ్ ।	
తాం త్వా॑ము॒షర్వ॑సూ॒యవో॑ గీ॒ర్భిః కణ్వా॑ అహూ॒షత ॥	4 [6]

(50)

ఉదుత్యమిత్రయోదశర్చస్య సూక్తస్య కాణ్వః ప్రస్మణ్యః సూర్యో గాయత్రీ అంత్యాశ్చతస్రోఽనుష్టుభః

(అంత్యస్పృచోరోగఘ్న ఉపనిషదంత్యోర్ధరోచ్చద్విషఘ్న ఇతి గుణః) ।

ఉదు॑ త్యం జా॒తవే॑ద॒సం దే॒వం వ॑హ॒న్తి కే॒తవః॑ । దృ॒శే వి॑శ్వా॒య సూ॑ర్యమ్ ॥	1
అప॑ త్యే తా॒యవో॑ యథా॒ నక్ష॑త్రా॒ యన్త్య॑క్తు॒భిః । సూ॒రాయ॑ వి॒శ్వచ॑క్ష॒సే ।	2
అద్య॑శ్ర॒మస్య॑ కే॒తవో॑ వి ర॒శ్యయో॑ జ॒నా అను॑ । భ్రాజ॑న్తో అ॒గ్నయో॑ యథా ॥	3
త్రరణి॑ర్ద్వి॒శ్వద॑ర్శతో జ్యోతి॒ష్పద॑సి సూ॒ర్య । వి॒శ్వమా॑ భాసి రో॒చన॑మ్ ॥	4
ప్రత్య॑జ్ దే॒వానాం॑ వి॒శః ప్ర॑త్యజ్జుదే॒షి మా॑సు॒షాన్ । ప్రత్య॑జ్ వి॒శ్వం స్వ॑ర్ద్రు॒శే ॥	5 [7]

యే॑నా॒ పావ॑క॒ చక్ష॑సా॒ భు॒ర॒ణ్య॒న్తం॑ జ॒నా॒ అను॑ । త్వం॑ వ॒రు॒ణ ప॑శ్యసి ॥	6
వి ద్యా॑మే॒షి ర॑జ॒స్పృథ్య॑-హో మి॒మా॒నో అ॒క్తు॑భిః । పశ్య॑జ్ఞా॒న్మాని॑ సూర్య ॥	7
సప్త॑ త్వా హరి॒తో రథే॑ వహ॒న్తి దే॒వ సూ॑ర్య । శోచి॑ష్మే॒శం వి॒చక్ష॑ణ ॥	8
అయు॑క్త॒ సప్త॑ శు॒స్థువః॑ సూ॒రో రథ॑స్య॒ వప్త్యః॑ । తాభి॑ర్యా॒త్తి స్వయు॑క్తిభిః ॥	9
ఉద్వ॑యం॒ తమ॑స॒స్పరి॑ జ్యోతి॒ష్పశ్య॑న్త ఉత్త॒రమ్ ।	
దే॒వం దే॒వత్రా॑ సూ॒ర్య-మ॑గ॒న్తు జ్యోతి॑రుత్త॒మమ్ ॥	10
ఉద్య॑న్నద్య॒ మిత్ర॑మహ॒ ఆరో॑హ॒న్తుత్త॑రాం ది॒వమ్ ।	
హృ॒ద్రోగం॑ మమ॒ సూ॑ర్య హ॒రిమా॑ణం॒ చ నా॑శయ ॥	11
శుకే॑షు మే హ॒రిమా॑ణం॒ రోప॑ణా॒కాసు॑ దధ్యసి ।	
అథో॑ హ॒రిద్ర॑వే॒షు మే॑ హ॒రిమా॑ణం॒ ని ద॑ధ్యసి ॥	12
ఉద॑గా॒దయ॑మా॒దిత్యో॑ విశ్వే॒న స॑హసా॒ సహ॑ ।	
ద్విష॑న్తం మ॒హ్యం ర॒న్తయ॑-నో॒ అహం॑ ద్విష॒తే రథ॑మ్ ॥	13 [8]

పరిశిష్టమ్

శనై॑శ్చిదద్య॒ సూ॒ర్యేణా॑- ౭ ౭ది॒త్యేన॑ సహీ॒యసా॑ ।	
అహం॑ య॒శస్వి॒నాం య॑శో వి॒ద్యా॒రూప॑ముపా దదే ॥	14
ఉద్య॑న్నద్య॒ వి నో॑ భజ పితా పుత్రే॒భ్యో యథా॑ ।	
దీ॒ర్ఘాయు॑త్వస్య॒ హేశి॑షే తస్య॒ నో ధే॑హి సూర్య ॥	15
ఉద్య॑న్తం॒ త్వా మిత్ర॑మహ॒ ఆరో॑హ॒న్తం వి॒చక్ష॑ణ ।	
పశ్యే॑మ శ॒రదః॑ శ॒తం జీ॒వేమ॑ శ॒రదః॑ శ॒తమ్ ॥	16

(51)

[దశమోఽనువాకః ॥ సూ. 51-57]

అభి॑త్యమి॒తి పంచ॑దశ॒ర్చసూ॒క్తస్య॑ ఆంగి॒రసః॑ స॒వ్య ఇన్దో॑ జగతీ॒ అంత్యే॑ ద్వే త్రి॒ష్టుభౌ॑ ।

- అ॒భి త్యం॑ మే॒షం పు॑రు॒హూత॑మృ॒గ్మయ॑-మి॒న్ద్రం గీ॑ర్భి॒ర్మద॑తా వ॒స్వో అ॒ర్ణవ॑మ్ ।
 య॒స్య ద్యా॑వో న వి చ॒రన్తి॑ మా॒నుషా॑ భు॒జే మం॑హి॒ష్టతు॑భి వి॒ప్రమ॑ర్చత ॥ 1
- అ॒భీమ॑వ॒స్వస్స॒ష్టిష్ఠి॑మూ॒తయో॑ ॒న్దరి॑క్ష॒ప్రాం తవి॑షీ॒భిరా॑వృ॒తమ్ ।
 ఇన్ద్రం॑ దక్షా॒స ఋ॑భవో॒ మద॑చ్యు॒తం శత॑క్ర॒తుం జవ॑నీ॒ సూ॒నృతా॑రు॒హత్ ॥ 2
- త్వం గో॑త్రమ॒క్లిరో॑భ్యో॒ ॒వృణో॑ ర॒ప్తో-తా॑త్ర॒యే శత॑దు॒రేషు॑ గా॒తువి॑త్ ।
 స॒సేన॑ చి॒ద్విమ॑దా॒యావ॑హో॒ వస్వా॑-జావ॒ద్రిం వా॑వసా॒నస్య॑ న॒ర్తయ॑న్ ॥ 3
- త్వమ॑పా॒మపి॑ధా॒నావృ॑ణో॒రపా॑- ॒ధార॑యః ప॒ర్వతే॑ దా॒నుమ॑ద్వ॒సు ।
 వృ॒త్రం య॑ది॒న్ద్ర శ॒వ్రసా॑వ॒ద్దీర॑హి-మాది॒త్సూ॒ర్యం ది॒వ్యారో॑హ॒యో దృ॒శే ॥ 4
- త్వం మూ॑యా॒భిర॑ప॒ మూ॒యినో॑ ॒ధమః॑ స్వ॒ధాభి॑ర్యే అ॒ధి శు॒ప్తావ॑జు॒హ్వాత॑ ।
 త్వం పి॒ప్రో॑ర్మ॒మణః॑ ప్రా॒రుజః॑ పు॒రః ప్ర ఋ॑జి॒శ్వానం॑ ద॒స్యుహ॑త్యే॒ష్వావి॑ధ ॥ 5 [9]
- త్వం కు॒త్సం శు॒ష్టహ॑త్యే॒ష్వావి॑ధా- ॒రన్ద్ర॑యో ॒తిధి॑గ్వా॒య శ॑మ్భ॒రమ్ ।
 మహా॑న్తం చి॒దర్చు॑దం ని క్ర॒మీః ప్ర॑దా స॒నాదే॑వ ద॒స్యుహ॑త్యాయ జ॒జ్ఞిషే॑ ॥ 6
- త్యే వి॒శ్వా తవి॑షీ॒ సద్ర్య॑గ్ని॒తా తవ॑ రా॒ధః సో॑మ॒పీథా॑య హ॒ర్షతే॑ ।
 తవ॑ వ॒జ్రశ్చి॑కితే॒ బాహో॑ర్వి॒తో వృ॒శ్చా శత్రో॑రవ॒ విశ్వా॑ని వృ॒ష్ణ్యా ॥ 7
- వి జా॑నీ॒హ్యార్యా॑న్యే చ ద॒స్యవో॑ బ॒ర్హిష్మతే॑ ర॒న్దయా॑ శా॒సద॑వ్రతాన్ ।
 శా॒కీ భ॑వ॒ యజ॑మా॒నస్య॑ చో॒ద్రితా॑ విశ్వే॒తా తే స॑ద॒మాదే॑షు చాక॒న ॥ 8
- అను॑వ్రతాయ ర॒న్దయ॑న్న॒ప్రతా॑-నా॒భూభి॑రి॒న్ద్రః శ్చ॒థయ॑న్న॒నాభు॑వః ।
 వృ॒ద్ధస్య॑ చి॒ద్వర్ధ॑తో ద్యామి॒నక్ష॑తః స్త॒వానో॑ వ్ర॒మో వి జ॑భూ॒న స్తం॑దిహః ॥ 9

తక్షద్యత్త ఉశనా సహసా సహో వి రోదసీ మజ్జునా బాధతే శవః ।
 ఆ త్వా వాతస్య నృమణో మనోయుజ ఆ పూర్యమాణమవహన్నభి శ్రవః ॥ 10 [10]

మన్దిష్ట యదుశనే క్రావ్యే సచాః ఇన్దో వజ్జూ వజ్జుతరాధి తిష్ఠతి ।
 ఉగ్రో యయిం నిరవః స్రోతసాస్పృజ-ద్వి శుష్టస్య దృంహితా ఐరయత్పురః ॥ 11

ఆ స్మా రథం వృషవాణేషు తిష్ఠసి శార్యాతస్య ప్రభృతా యేషు మన్దసే ।
 ఇన్ద్ర యథా సుతసోమేషు చాకనోః ౭నర్వాణం శ్లోకమా రోహసే ద్వివి ॥ 12

అదద్రా అర్భాం మహాతే వచస్యవే కక్షీవతే వృచయామిన్ద్ర సున్దతే ।
 మేనాభవో వృషణశ్వస్య సుక్రతో విశ్వేత్తా తే సవనేషు ప్రవాచ్యా ॥ 13

ఇన్దో అశ్రాయీ సుధ్యో నిరేకే ప్రజేషు స్తోమో దుర్యో న యూపః ।
 అశ్వయుర్దవ్యౌ రథయుర్వసూయు-రిన్ద్ర ఇద్రాయః క్షయతి ప్రయన్తా ॥ 14

ఇదం నమో వృషభాయ స్వరాజే సత్యశుష్మాయ తవసే ౭వచి ।
 అస్మిన్నిన్ద్ర వృజనే సర్వవీరాః స్మత్సూరిభిస్తవ శర్మన్స్యమ ॥ 15 [11]

(52)

త్యంసుమేషమితి పంచదశర్చస్యసూక్తస్యాంగిరసః సవ్య ఇంద్రో జగతీ త్రయోదశ్యంత్యే త్రిష్టుభా ।
 త్యం సు మేషం మహయా స్వర్విదం శతం యస్య సుభ్యః సాకమీరతే ।
 అత్యం న వాజం హవస్తస్యదం రథ-మేన్ద్రం వవృత్యామవసే సువృక్తిభిః ॥ 1

స పర్వతో న ద్దరుణేష్వచ్యుతః సహస్రమూత్తిస్తవిషీషు వావృధే ।
 ఇన్దో యద్వృత్రమవధీన్నదీవృత-ముజ్జన్నర్ణాంసి జర్హృషాణో అన్దసా ॥ 2

స హి ద్వరో ద్వరిషు వవ్ర ఊధని చన్ద్రబుధ్నో మదవృద్ధో మనీషిభిః ।
 ఇన్ద్రం తమహ్వే స్వప్రస్యయా ద్వియా మంహిష్ఠరాతిం స హి పప్రీరన్దసః ॥ 3

- ఆ యం పుణన్తి దివి సదృబర్హిషః సముద్రం న సుభ్యః స్వా అభిష్టయః ।
 తం వృత్రహత్యే అను తస్థురూతయః శుప్రా ఇన్ద్రమవ్రాతా అహ్రూతస్సవః ॥ 4
- అభి స్సవృష్టిం మదే అస్య యుధ్యతో రఘ్నిరివ ప్రవణే సస్రురూతయః ।
 ఇన్దో యద్వజ్రీ ధృషమాణో అన్ధసా భినద్వలస్య పరిధీః రివ త్రితః ॥ 5 [12]
- పరీం ఘృణా చరతి తిత్విషే శవో ఽపో వృత్వీ రజసో బుధ్నమాశయత్ ।
 వృత్రస్య యత్రవణే దుర్గభిశ్వనో నిజఘన్ధ హనోర్విన్ద్ర తస్యతుమ్ ॥ 6
- హ్రాదం న హి త్వాస్యృషన్తూర్మయో బ్రహ్మణీన్ద్ర తవ యాని వర్ధనా ।
 త్వష్టా చిత్రే యుజ్యం వావృదే శవ-స్తతక్ష వజ్రమభిభూతోజసమ్ ॥ 7
- జఘన్వాః ఉ హరిభిః సంభృతక్రత-విన్ద్ర వృత్రం మనుషే గాతుయన్తపః ।
 అయచ్ఛథా బ్రాహ్మోర్వజ్రమాయస-మధారయో దివ్యా సూర్యం దృశే ॥ 8
- బ్రహ్మత్వశ్చన్ద్రమమవద్యదుక్ష్మ-మకృణ్యత భీయసా రోహణం దివః ।
 యన్మానుషప్రథనా ఇన్ద్రమూతయః స్వర్నృషాచో మురుతో ఽమదన్నను ॥ 9
- ద్యౌశ్చిద్రస్యామవ్రాః అహేః స్వనా-దయోయవీద్భియసా వజ్ర ఇన్ద్ర తే ।
 వృత్రస్య యద్భృద్భద్రానస్య రోదస్తీ మదే సుతస్య శవసాభివచ్ఛిరః ॥ 10 [13]
- యదిన్ద్విన్ద్ర పృథివీ దశభుజి-రహోని విశ్వా తతనన్త కృష్ణయః ।
 అత్రాహ తే మఘవన్విశుత్రం సహో ద్యామను శవసా బర్హణా భువత్ ॥ 11
- త్వమస్య ప్రారే రజసో వ్యోమనః స్వభూతోజా అవసే ధృషన్మనః ।
 చక్రపే భూమిం ప్రతిమానమోజసో ఽపః స్వః పరిభూరేష్యా దివమ్ ॥ 12
- త్వం భువః ప్రతిమానం పృథివ్యా ఋష్యవీరస్య బృహతః పతిర్భూః ।
 విశ్వమాప్రా అన్దరిక్షం మహిత్యా సత్యమద్ధా నకీరన్యస్తాస్వాన్ ॥ 13

న యస్య ద్యావాపుథివీ అను వ్యచో న సిన్ధవో రజసో అస్తమానశుః |
 నోత స్వవృష్టిం మదే అస్య యుధ్యత ఏకో అన్యచ్ఛక్రే విశ్వమానుషక్ || 14
 ఆర్చన్నత మరుతః సస్మిన్నాజౌ విశ్వే దేవాసో అమదన్నను త్వా |
 వృతస్య యద్భృష్టిమతా వధేన ని త్వమిన్ద్ర ప్రత్యానం జఘన్థ || 15 [14]

(53)

న్యూషువాచమిత్యేకాదశర్చస్యసూక్తస్యాంగిరసః సవ్య ఇన్దో జగతీ అంత్యే ద్వే త్రిష్టుభౌ |

న్యూషు వాచం ప్ర మహే భరామహే గిర ఇన్దాయ సదనే వివస్వతః |
 నూ చిద్ధి రత్నం సస్తతామివావిద-న్నదుష్టుతిర్ద్రవిణోదేషు శస్యతే || 1
 దురో అశ్వస్య దుర ఇన్ద గోరసి దురో యవస్య వసున క్షనస్పతిః |
 శిక్షానరః ప్రదివో అకామకర్మనః సఖా సభిభ్యస్తమిదం గృణీమసి || 2
 శచీవ ఇన్ద పురుకృద్భ్యుమత్తమ తవేద్దిదమభితశ్చేకితే వసు |
 అతః సంగృభ్యాభిభూత ఆ భర మా త్వాయతో జర్తితుః కామమూనయాః || 3
 ఏభిర్ద్వ్యభిః సుమనా ఏభిరిన్దుభి-ర్నిరున్దానో అమతిం గోభిరశ్వినా |
 ఇన్దేణ దస్యం దరయన్త ఇన్దుభి-ర్యతద్వేషనః సమిషా రభేమహి || 4
 సమిన్ద్ర రాయా సమిషా రభేమహి సం వాజేభిః పురుశ్చన్దైరభిద్యుభిః |
 సం దేవ్యా ప్రమత్యా వీరశుష్మయా గోఅగ్రయా శ్వావత్యా రభేమహి || 5 [15]
 తే త్వా మదా అమదన్నాని వృష్ట్యా తే సోమాసో వృత్రహత్యేషు సత్వతే |
 యత్కారవే దశ వృత్రాణ్యప్రతి బర్హిష్మతే ని సహస్రాణి బర్హయః || 6
 యుధా యుధముప్త ఘేదేషి ధృష్టుయా పురా పురం సమిదం హంసోజసా |
 నమ్రూ యదిన్ద్ర సఖ్యా పరావతి నిబర్హయో నముచిం నామ మాయిసమ్ || 7

- త్వం కర॑జ్జము॒త ప॒ర్ణయం॑ వదీ॑-స్తే॒జిష్ఠ॑యాతి॒ద్ధిగ్వ॑స్య వ॒ర్తనీ॑ ।
 త్వం శ॒తా వ॑జ్జద॒స్యాభి॑న్నత్పు॒రో ౭నా॑నుదః పరి॒షాతా॑ ఋ॒జిశ్వ॑నా ॥ 8
- త్వమే॒తాజ్ఞా॑న్తరా॒జ్ఞో ద్వి॒ర్దశా॑-౭బ॒న్ధనా॑ సు॒శ్రవ॑సోప॒జగ్ము॑షః ।
 ప॒ష్టిం స॒హస్రా॑ నవ॒తిం నవ॑ శ్రుతో ని చ॒క్రేణ॑ ర॒థ్యా దు॑ష్పదా॒వృణక్ ॥ 9
- త్వమా॒విధ॑ సు॒శ్రవ॑సం తవో॒తిభి॑-స్తవ॒ త్రామ॑భిరి॒న్ద్ర తూ॒ర్వయా॑ణమ్ ।
 త్వమ॑స్మై కు॒త్సమ॑తి॒ద్ధిగ్వ॑మాయుం మ॒హే రాజ్ఞే॑ యూనే॒ అర॑న్ధనాయః ॥ 10
- య ఉ॒దృచీ॑న్ద్ర దే॒వగో॑ప్తాః స॒ఖాయ॑స్తే శి॒వత॑మా అసా॒మ ।
 త్వాం స్తో॒షామ॑ త్వయా॒ సువీ॑రా ద్రా॒ఘీయ॑ ఆయుః ప్ర॒తరం॑ దధా॒నాః ॥ 11 [16]

(54)

మానోఅస్మిన్నిత్యేకాదశర్చస్యసూక్తస్యాంగిరసః సవ్య ఇంద్రో జగతీ పష్టష్టమీనవమ్యేకాదశ్యస్త్రిష్టభః ।

- మా నో॑ అ॒స్మిన్మ॑ఘవ॒స్త్పత్వం॑హాసి నహి తే అ॒న్తః శవ॑సః ప॒రీణశే॑ ।
 అ॒క్రన్ద॑యో న॒ద్యోఽఽరో॑రు॒వద్వనా॑ క॒థా స క్షోణీ॑ర్చియస్తా స॒మార॑త ॥ 1
- అ॒ర్చా శ॒క్రాయ॑ శాకినే శచీ॒వతే॑ శృ॒ణ్వన్తమి॑న్ద్రం మ॒హయ॑న్నభి ప్లు॒హి ।
 యో ధృ॒ష్టనా॑ శవస్తా రోద॒సీ ఉభే॑ వృషా వృ॒షత్వా వృ॒షభో॑ స్పృ॒జ్జతే॑ ॥ 2
- అ॒ర్చా ది॒వే బృ॒హతే॑ శూ॒ప్యం౨వ॒చః స్వ॑క్ష॒త్రం య॑స్య ధృ॒షతో॑ ధృ॒షన్మ॑నః ।
 బృ॒హాచ్ఛ్ర॑వా అ॒సురో॑ బ॒ర్హణా॑ కృ॒తః పు॒రో హరి॑భ్యాం వృ॒షభో॑ రథో హి షః ॥ 3
- త్వం ది॒వో బృ॒హతః॑ సా॒సు కో॑ప్తయో ౭వ త్మనా ధృ॒షతా॑ శమ్భ॒రం భి॑నత్ ।
 యన్మా॒యినో॑ ద్ర॒న్దినో॑ మ॒న్దినా॑ ధృ॒ష-చ్ఛి॑తాం గభ॒స్తిమ॑శనిం పృ॒తన్య॑సి ॥ 4
- ని య॒ద్వృణ॑క్షి శ్వ॒సన॑స్య మూ॒ర్ధని॑ శు॒ష్టస్య॑ చి॒ద్రన్దినో॑ రో॒రువద్వనా॑ ।
 ప్రాచీ॑నే॒న మ॑నసా బ॒ర్హణా॑వతా యద్ర॒ద్యా చి॒త్ప్ర॑ణవః కస్తా॒స్వ పరి॑ ॥ 5 [17]

- త్వమావిధ నర్యం తుర్వశం యదుం త్వం తుర్వీతిం వయ్యం శతక్రతో ।
 త్వం రథమేతశం కృత్యే ధనే త్వం పురో నవతిం దమ్భయో నవ ॥ 6
- స ఖూ రాజా సత్పతిః శూశువజ్జనో రాతహవ్యః ప్రతి యః శాస్తమిన్వతి ।
 ఉక్థా వా యో అభిగృణాతి రాధనా దానురన్మా ఉపరా పిన్వతే దివః ॥ 7
- అసమం క్షత్రమసమా మనీషా ప్ర సోమపా అపసా సస్తు నేమే ।
 యే త ఇన్ద దదుషో వర్ధయన్తి మహి క్షత్రం స్థవిరం వృష్ణ్యం చ ॥ 8
- తుభ్యేదేతే బహులా అద్రిదుగ్ధా-శ్చమూషదశ్చమసా ఇన్దపానాః ।
 వ్యశ్నుహి తర్పయా కామమేషా-మథా మనో వసుదేయాయ కృష్య ॥ 9
- అపామతిస్థిద్ధరుణహ్వారం తమో ౭న్దర్వ్యత్రస్య జరరేషు పర్వతః ।
 అభీమిన్దో వద్యో వద్రిణా హితా విశ్వా అనుష్ఠాః ప్రవణేషు జిఘ్నే ॥ 10
- స శేవృధమధి ధా ద్యుమ్నమస్మే మహి క్షత్రం జనాషాశీన్ద్ర తవ్యమ్ ।
 రక్షా చ నో ముఘోనః ప్రాహి సూరీ-న్రాయే చ నః స్వప్త్యా ఇషే ధాః ॥ 11 [18]

(55)

దివిశ్చిదిత్యష్టర్చస్యసూక్తస్యాంగిరసః సవ్యఇంద్రో జగతీ ।

- దివశ్చిదస్య వరిమా వి పప్రథ ఇన్ద్రం న ముహ్నా పృథివీ చన ప్రతి ।
 భీమస్తువిష్ణోర్షణిభ్య ఆతపః శిశీతే వజ్రం తేజసే న వంసగః ॥ 1
- సో అర్ణవో న నద్యః సముద్రియః ప్రతి గృభాతి విశ్రితా వరీమభిః ।
 ఇన్ద్రః సోమస్య పీతయే వృషాయతే సనాత్స యుధ్మ ఓజసా పనస్యతే ॥ 2
- త్వం తమిన్ద్ర పర్వతం న భోజసే ముహో స్తృష్ణస్య ధర్మణామిరజ్యసి ।
 ప్ర వీర్యేణ దేవతాతి చేకితే విశ్వస్యా ఉగ్రః కర్మణే పురోహితః ॥ 3

స ఇద్వన్[॥] నమస్యభి[॥]ర్వచస్య[॥]తే చార్తు జనే[॥]షు ప్రబ్రువ[॥]ాణ ఇన్ద్రియమ్ ।
 వృషా[॥] ఛస్థర్భవతి హర్వతో వృషా క్షే[॥]మేణ ధే[॥]నాం ముఘవా[॥] యదిన్వ[॥]తి ॥ 4
 స ఇన్తుహా[॥]ని సమిథా[॥]ని ముజ్మనా[॥] కృణో[॥]తి యుధ్మ ఓజసా[॥] జనే[॥]భ్యః ।
 అధా[॥] చన శ్రద్ధ[॥]ధతి త్విషీ[॥]మత ఇన్ద్రాయ[॥] వజ్రం[॥] నిఘని[॥]ఘ్నతే వధమ్ ॥ 5 [19]

సహి శ్ర[॥]వస్యః సదనా[॥]ని కృత్రి[॥]మా క్ష[॥]మయా వృధా[॥]న ఓజసా[॥] వినాశయన్[॥] ।
 జ్యో[॥]తీంషి కృణ్వ[॥]న్నవృకా[॥]ణి యజ్య[॥]వే ౭వ[॥] సుక[॥]్రతుః సర్త[॥]వా అపః[॥] సృజ[॥]త్ ॥ 6
 దానాయ[॥] మసః[॥] సోమపా[॥]వన్నస్తు[॥] తే ౭[॥]ర్వా[॥]ఞ్చా హరీ[॥] వన్ద[॥]నశ్రు[॥]దా కృ[॥]ధి ।
 యమి[॥]ష్టాస్తః సార[॥]థయో[॥] య ఇన్ద్ర[॥] తే న త్వా[॥] కేతా[॥] ఆ ద[॥]భు[॥]వన్తి భూ[॥]ర్ణయః 7
 అప్ర[॥]క్షితం వసు[॥] బిభర్షి[॥] హస్త[॥]యో-రషా[॥]హ్శాం సహ[॥]స్తన్వి[॥] శ్రు[॥]తో దధే[॥] ।
 ఆవృ[॥]తాసో ౭[॥]వతా[॥]నో న కర్త[॥]ర్భ[॥]న్తనూ[॥]షు తే క్ర[॥]తవ ఇన్ద్ర[॥] భూ[॥]రయః ॥ 8 [20]

(56)

ఏషప్రహూర్విరితి షకర్వస్యసూక్త స్యాంగిరసః సవ్య ఇన్దో జగతీ ।

ఏష ప్ర హూర్వి[॥]రవ తస్య[॥] చమి[॥]షో ౭[॥]త్యో న యోషా[॥]ముద[॥]యంస్త భు[॥]ర్వణిః ।
 దక్షం[॥] మహే[॥] పాయయ[॥]తే హి[॥]రణ్యయం[॥] రథ[॥]మా[॥]వృ[॥]త్యా హరి[॥]యోగ[॥]మృ[॥]భృ[॥]సమ్ ॥ 1
 తం గూ[॥]ర్తయో[॥] నే[॥]మన్వి[॥]షః ప[॥]రీ[॥]ణసః స[॥]ము[॥]ద్రం న[॥] స[॥]చ[॥]ర[॥]ణే[॥] స[॥]ని[॥]ష్య[॥]వః ।
 పతిం[॥] దక్ష[॥]స్య వి[॥]ద[॥]ధ[॥]స్య నూ[॥] స[॥]హో[॥] గి[॥]రిం న[॥] వే[॥]నా[॥] అ[॥]ధి[॥] రో[॥]హా[॥] తే[॥]జ[॥]సా ॥ 2
 స తు[॥]ర్వ[॥]ణి[॥]ర్మహా[॥] అ[॥]రే[॥]ణు[॥] పౌ[॥]న్స్యే[॥] గి[॥]రే[॥]ర్భ[॥]ష్టి[॥]ర్న భ్రా[॥]జ[॥]తే[॥] తు[॥]జా[॥] శ[॥]వః ।
 యే[॥]న శు[॥]ష్ఠం[॥] మాయి[॥]న[॥]మాయ[॥]సో[॥] మదే[॥] ద్రు[॥]ధ్ర ఆ[॥]భూ[॥]షు[॥] రా[॥]మయ[॥]న్ని[॥] దా[॥]మ[॥]ని ॥ 3
 దే[॥]వీ[॥] య[॥]ది[॥] త[॥]వి[॥]షీ[॥] త్వా[॥]వృ[॥]ధో[॥]తయ[॥] ఇ[॥]న్ద్రం[॥] సి[॥]ష[॥]క్తు[॥]ష[॥]నం[॥] న[॥] సూ[॥]ర్యః ।
 యో[॥] ధృ[॥]ష్ణు[॥]నా[॥] శ[॥]వ[॥]సా[॥] బా[॥]ధ[॥]తే[॥] త[॥]మ[॥] ఇ[॥]య[॥]ర్తి[॥] రే[॥]ణుం[॥] బ్రు[॥]హ[॥]ద[॥]ర్ష[॥]ర్ష[॥]ణిః ॥ 4

వి యత్తిరో ధరుణమచ్యుతం రజోః ఽతిష్ఠిషో దివ ఆతాసు బర్హణా ।
 స్వర్మీహ్యై యన్మద ఇన్ద్ర హర్షాహ-న్ద్రత్రం నిరపామోభో అర్హవమ్ ॥ 5
 త్వం దివో ధరుణం ధిష్ట ఓజసా పృథివ్యా ఇన్ద్ర సదనేషు మాహినః ।
 త్వం సుతస్య మదే అరిణా అపో వి వృతస్య సమయా వాష్యోరుజః ॥ 6 [21]

(57)

ప్రమంహిష్యాయేతి షకర్చస్యసూక్తస్యాంగిరసః సవ్య ఇన్దో జగతీ ।

ప్ర మంహిష్యాయ బృహతే బృహద్రయే సత్యశుష్యాయ తవసే ముతిం భరే ।
 అపామివ ప్రవణే యస్య దుర్ధరం రాధో విశ్వాయు శవసే అపావృతమ్ ॥ 1
 అధ తే విశ్వమను హసద్విష్టయ ఆపో నివ్నేవ సవనా హావిష్మతః ।
 యత్పర్వతే న సమశీత హర్వత ఇన్ద్రస్య వజ్రః శ్మథితా హిరణ్యయః ॥ 2
 అస్మై భీమాయ నమస్తా సమధ్వర ఉషో న శుభ్ర ఆ భరా పనీయసే ।
 యస్య ధామ శవసే నామేన్ద్రియం జ్యోతిరకారి హరితో నాయసే ॥ 3
 ఇమే త ఇన్ద్ర తే వయం పురుష్టుత యే త్వారభ్య చరామసి ప్రభూవసో ।
 నహి త్వదన్యో గిర్వణో గిరః సఘత్ క్షోణీరివ ప్రతి నో హర్వ తద్వచః ॥ 4
 భూరి త ఇన్ద్ర వీర్యం తవస్మస్య-స్య స్తోతుర్మఘవన్మామూ పృణ ।
 అను తే ద్యౌర్బృహతీ వీర్యం మమ ఇయం చ తే పృథివీ నేషు ఓజసే ॥ 5
 త్వం తమిన్ద్ర పర్వతం మహామురుం వజ్రేణ వజ్రిన్సర్వశశ్చకర్తిథ ।
 అవాస్యజో నివృతాః సర్తవా అపః సత్రా విశ్వం దధిషే కేవలం సహః ॥ 6 [22]

(58)

[ఏకాదశోఽనువాకః ॥ సూ. 58-64]

నూచిదితి నవర్చస్యసూక్తస్య గౌతమో నోధా అగ్నిర్జగతీ అంత్యాశ్చతస్రస్త్రిష్ఠభః ।

- నూచి॑త్స॒ప్తో॒జా అ॒మృతో॑ ని తు॒న్దతే॑ హో॒తా యద్దూతో॑ అభ॒వద్వి॒వస్వ॑తః ।
 వి సాధి॑ష్టేభిః ప్రథి॒భీ రజో॑ మమ ఆ దే॒వతా॑తా హ॒విషా॑ వివాసతి ॥ 1
 ఆ స్వమ॑ద్మ యువమా॒నో అజ॑ర-స్తృష్ట॒ష్టవి॒ష్యన్త॑సేషు తిష్ఠతి ।
 అత్యో॑ న పుష్టం ప్ర॒క్షిత॑స్య రోచతే ది॒వో న సాను॑ స్తనయన్నచిక్రదత్ ॥ 2
 క్రాణా॑ రుద్రేభి॒ర్వసు॑భిః పురోహి॑తో హో॒తా నిష॑తో రయిషా॒కమ॑ర్త్యః ।
 రథో॑ న విక్ష॒ప్తిజ్ఞ॑సాన ఆయుషు వ్యానుష॒గ్వార్యో దే॒వ బు॑ణ్వితి ॥ 3
 వి వాత॑జాతో అత॒సేషు॑ తిష్ఠతే వృ॒థా జు॑హూభిః సృ॒ణ్యా తువి॑ష్వణిః ।
 తృషు॑ యదగ్నే ప్రని॒నో వృ॒షాయ॑సే కృష్ణం త ఏమ రుశ॒దూర్మే॑ అజర ॥ 4
 తపు॑ర్ణమౌభా వన ఆ వాత॑చోదితో యూధే॑ న సాహ్స్వం అవ వాతి వంస॑గః ।
 అభి॑ప్రజన్త॒క్షితం॑ పాజ॒సా రజః॑ స్థాతుశ్చ॒రథం॑ భయతే పత॒త్రణిః॑ ॥ 5 [23]

- దధు॑ష్ట్యా భృగ॒వో మాను॑షేష్యా రయిం న చారుం సుహ॒వం జనే॑భ్యః ।
 హో॒తార॑మగ్నే అతి॒ధిం వరే॑ణ్యం మిత్రం న శే॒వం ది॒వ్యాయ॑ జన్మనే ॥ 6
 హో॒తారం॑ సప్త జు॒హ్వోయ॑జిష్ఠం యం వా॒ఘతో॑ వృ॒ణతే॑ అధ్వ॒రేషు॑ ।
 అగ్నిం విశ్వే॑షామరతిం వసూ॒నాం సప్త॑ర్యామి ప్రయ॒సా యామి॑ రత్నమ్ ॥ 7
 అచ్ఛి॑ద్రా సూనో సహసో నో అద్య స్తోతృ॒భ్యో మిత్ర॑మహః శర్మ॒ యచ్చ॑ ।
 అగ్నే॑ గృణన్తమంహస ఉరు॒ష్యో-ర్ణో నపా॑త్పూర్భి॒రాయ॑సీభిః ॥ 8
 భవా॑ వరూథం గృణతే విభా॒వో భవా॑ మఘవన్తృ॒ఘవ॑ద్భ్యః శర్మ॒ ।
 ఉరు॑ష్యాగ్నే అంహసో గృణన్తం ప్రాత॒ర్మక్షా॑ దియావ॒సుర్జగ॑మ్యాత్ ॥ 9 [24]

(59)

వయాఇదితి సప్తర్షస్య సూక్తస్య గౌతమో నోధా వైశ్వానరోఽగ్ని స్త్రీష్టుష్ ।

ప్రయా ఇదగ్నే అగ్నయస్తే అన్యే త్వే విశ్వే అమృతా మాదయన్తే ।
 వైశ్వానర నాభీరసి క్షితీనాం సూణేవ జనాః ఉప్తమిద్యయన్త ॥ 1
 మూర్ధా దివో నాభీరగ్నిః పృథివ్యా అథాభవదరతీ రోదస్యోః ।
 తం త్వా దేవాసోఽజనయన్త దేవం వైశ్వానర జ్యోతిరిదార్యాయ ॥ 2
 ఆ సూర్యే న రశ్మయో ధ్రువాసో వైశ్వానరే దధిరేఽగ్నా వసూని ।
 యా పర్వతేష్వోషధీష్వస్సు యా మాసుషేష్వసి తస్య రాజా ॥ 3
 బృహతీ ఇవ సూనవే రోదసీ గిర్లో హోతా మనుష్యోఽన దక్షః ।
 స్వర్వతే సత్యశుష్మాయ పూర్వీ-ర్వైశ్వానరాయ నృతమాయ యహీః ॥ 4
 దివశ్చిత్రే బృహతో జాతవేదో వైశ్వానర ప్ర రిరిచే మహిత్యమ్ ।
 రాజా కృష్ణీనామసి మానుషీణాం యుధా దేవేభ్యో వరివశ్చకర్ష ॥ 5
 ప్ర నూ మహిత్యం వృషభస్య వోచం యం పూరవో వృత్రహణం సచన్తే ।
 వైశ్వానరో దస్యమగ్నిర్జ్ఞానుస్వాః అధూవోత్కాష్టా అవ శమ్భరం భేత్ ॥ 6
 వైశ్వానరో మహిమ్నా విశ్వకృష్ణి-ర్భరద్వాజేషు యజతో విభావా ।
 శాతవన్తయే శతినీభీరగ్నిః పురుణీథే జరతే సూన్యతావాన్ ॥ 7 [25]

(60)

వహ్నిం యశసమితి పంచర్షస్యసూక్తస్య గౌతమో నోధా అగ్ని స్త్రీష్టుష్ ।

వహ్నిం యశసం విదధస్య కేతుం సుప్రావ్యం దూతం సద్యోఅర్థమ్ ।
 ద్విజన్మానం రయిమివ ప్రశన్తం రాతిం భర్తద్భృగవే మాతరిశ్వా ॥ 1
 అస్య శాసురుభయాసః సచన్తే హవిష్మన్త ఉశిజో యే చ మర్తాః ।
 దివశ్చిత్పూర్వో న్యసాది హోతా ఽఽపృచ్ఛ్యో విశ్వతిర్విక్షు వేధాః ॥ 2

తం నవ్యసీ హృద ఆ జాయమాన-మస్మత్సుక్తిర్మధుజిహ్వమశ్యాః ।
 యమృత్విజో వృజనే మాసుషాసః ప్రయస్వన్త ఆయవో జీజనన్త ॥ 3
 ఉశిక్వావకో వసుర్మానుషేషు వరేణ్యో హోతాధాయి విక్షు ।
 దమూనా గృహపతిర్దమ ఆ అగ్నిర్భువద్రయిపతీ రయీణామ్ ॥ 4
 తం త్వా వయం పతిమగ్నో రయీణాం ప్ర శంసామో మతిభిర్గోతమాసః ।
 ఆశుం న వాజంభరం మర్జయన్తః ప్రాతర్మక్షా ధియావసుర్జగమ్యాత్ ॥ 5 [26]

(61)

అస్మాఇద్వితి షోకశర్పస్య సూక్తస్య గౌతమో నోధా ఇన్ద్ర స్త్రిష్టుమ్ ।
 అస్మా ఇదు ప్ర తవసే తురాయ ప్రయో న హర్మి స్తోమం మాహినాయ ।
 ఋచీషమాయాధిగవ ఓహ-మిన్దాయ బ్రహ్మోణి రాతతమా ॥ 1
 అస్మా ఇదు ప్రయ ఇవ ప్ర యంసి భరామ్యాజ్కాషం బాధే సువృక్తి ।
 ఇన్దాయ హృదా మనసా మనీషా ప్రత్నాయ పత్యే ధియో మర్జయన్త ॥ 2
 అస్మా ఇదు త్యముషమం స్వర్షాం భరామ్యాజ్కాషమాస్యేస ।
 మంహిష్టమచ్ఛక్తిభిర్మతీనాం సువృక్తిభిః సూరిం వావృధధ్యై ॥ 3
 అస్మా ఇదు స్తోమం సం హినోమి రథం న తష్టేవ తత్సినాయ ।
 గిరశ్చ గిర్వాహసే సువృక్తి-న్దాయ విశ్వమిన్దం మేధిరాయ ॥ 4
 అస్మా ఇదు సప్తిమివ శ్రవస్యే-న్దాయార్కం జుహ్వోఽ సమజ్జే ।
 వీరం దానాకసం వన్దధ్యై పురాం గూర్తశ్రవసం దర్మాణమ్ ॥ 5 [27]

అస్మా ఇదు త్వష్టా తక్షద్వజ్రం స్వపస్తమం స్వర్యం రణాయ ।
 వృతస్య చిద్విదద్యేన మర్మ తుజన్మీశానస్తుజతా కియేధాః ॥ 6
 అస్యేరు మాతుః సవనేషు సద్యో మహః పితుం పపివాఞ్చార్షన్నా ।
 ముషాయద్విష్టుః పచతం సహీయా-న్విధ్యద్వరాహం తిరో అద్రిమస్తా ॥ 7

అన్మా ఇదు గ్నాశ్చిద్దేవపత్నీ-రిన్ద్రాయార్కమహిహత్య ఊవుః ।	
పరి ద్యావాపృథివీ జభ్ర ఉర్వీ నాస్య తే మహిమానం పరిష్టః ॥	8
అస్యేదేవ ప్ర రిరిచే మహిత్వం దివస్పృథివ్యాః పర్వన్తరిక్షాత్ ।	
స్వరాశ్చిన్దో దమ ఆ విశ్వగూర్తః స్వరిరమత్రో వవక్షే రణాయ ॥	9
అస్యేదేవ శవసా తుషన్తం వి వృశ్చద్వజ్జేణ వృత్రమిష్టః ।	
గా న వ్రాణా అవసీరముఞ్చ-దభి శ్రవో దావనే సచేతాః ॥	10 [28]
అస్యేదు త్వేషసా రన్త సిన్ధవః పరి యద్వజ్జేణ సీమయచ్చత్ ।	
ఈశానకృద్దాశుషే దశస్య-న్తుర్వీతయే గాధం తుర్వణిః కః ॥	11
అన్మా ఇదు ప్ర భ్రా తూతుజానో వృత్రాయ వజ్రమీశానః కియేధాః ।	
గోర్న పర్వ వి రదా తిరశ్చే-ప్యన్నర్ణాన్త్యపాం చరధ్యై ॥	12
అస్యేదు ప్ర బ్రూహి పూర్వాణి తురస్య కర్మాణి నవ్య ఉక్తైః ।	
యుధే యదిష్టాన ఆయుధా-న్యభూయమాణో నిరిణాత్తి శత్రూన్ ॥	13
అస్యేదు భియా గిరయశ్చ దృహ్యో ద్యావా చ భూమా జనుషస్తుజేతే ।	
ఉపో వేనస్య జోగువాన ఓణిం ప్రద్యో భువద్వీర్యాయ వోధాః ॥	14
అన్మా ఇదు త్యదసు దాయ్యేషా-మేకో యద్వమ్నే భూరేరీశానః ।	
ప్రైతతం సూర్యే పస్పృదానం సౌవశ్వే సుష్విమావదిష్టః ॥	15
ఏవా తే హరియోజనా సువృక్తి-న్ద్ర బ్రహ్మణి గోతమాసో అక్రన్ ।	
ఐషు విశ్వపేశన్తం ధియం ధాః ప్రాతర్మక్షా ద్రియావసుర్జగమ్యాత్ ॥	16 [29]

॥ ఇతి ప్రథమోఽష్టకే చతుర్థోఽధ్యాయః ॥

॥ ప్రథమాష్టకే సూక్తసంఖ్యా 121 ఋచః 1370 ॥

॥ చతుర్థాధ్యాయే వర్గాః 29 సూక్తాని 15 ఋచః 152 ॥

